

Dokumenttyp
Riktlinje
Beslutsdatum
2025-09-08
Beslutad av
Kommunfullmäktige

Giltigt från
2025-10-01
Aktualiserad
2025-09-08
Gäller för
Kommunkoncernen

Giltigt till
2029-09-30
Diarienummer
KS 2025/118
Dokumentansvarig
Sara Jonsson

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Bakgrund och syfte

Kommunallagen stadgar att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Det innebär i stort sett att den ekonomiska förvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt så att långsiktig ekonomisk hållbarhet uppnås. Det innebär även att verksamheten ska bedrivas ändamålsenligt och effektivt i enlighet med lagstiftningen.

Vad kommunen betraktar som god ekonomisk hushållning ska framgå av riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Om kommunen har inrättat en resultatutjämningsreserv eller en resultatreserv ska riktlinjen även omfatta hanteringen av dessa.

Under åren 2013–2023 fanns det möjlighet för kommuner och regioner att upparbeta en resultatutjämningsreserv (RUR), under vissa förutsättningar och inom ramen för balanskravutredningen, i syfte att utjämna ekonomiska underskott över flera år. På så sätt kunde också stora överskott enskilda år, användas för att täcka kommande års underskottsresultat. Ändringar i kommunallagens kapitel 11 gör att RUR inte får fyllas på efter 2023 och att den ska avvecklas inom en tioårsperiod fram till 2033. I stället för RUR finns möjlighet att avsätta medel till en resultatreserv (RER) från och med år 2024.

God ekonomisk hushållning

Kungsörs kommuns verksamhet och ekonomi ska vara i ”god ordning”. Det förutsätter en långsiktig planering. För att säkerställa långsiktighet krävs att varje generation står för de kostnader som den själv ger upphov till. I annat fall skulle morgondagens invånare betala för både den verksamhet som de själva konsumerar och för den som tidigare generationer har konsumerat. Kort och gott innebär det att kommunen måste säkerställa att intäkterna är högre än kostnaderna över tid.

Förvaltningen av de gemensamma resurserna ska alltid eftersträva de effektivast möjliga vägvalen. De ekonomiska ramar som nämnderna tilldelas utgör en viktig restriktion för verksamheternas omfattning. Dessa ekonomiska ramar har sin utgångspunkt i kommunfullmäktiges finansiella mål för en god ekonomisk hushållning, vilka speglar det finansiella utrymme som finns till godo kommunövergripande. Det påverkar i sin tur vilken nivå på årliga resultat, investeringar, skuldsättning och likviditet som bedöms hållbart på sikt. De finansiella målen tar sin utgångspunkt i den nuvarande finansiella ställningen och prognosen för den ekonomiska utvecklingen framöver.

Målen för verksamheterna bidrar till att de ekonomiska resurserna används effektivt och kvalitetsmedvetet. Nämnderna ska ha klart för sig sambandet mellan resurser, prestationer, resultat och effekter för kommunens invånare. Sambandet återspeglas löpande i den interna budget- och uppföljningsprocessen där kopplingen mellan verksamhet och ekonomi tydliggörs.

Målen för verksamheterna gäller även de kommunala bolagen. För den verksamhet som drivs i bolagsform sker styrningen i huvudsak genom kommunens bolagsordningar, ägardirektiv och årliga beslut om budget och avkastningskrav. Utgångspunkten för dessa styrdokument är också långsiktigt god ekonomisk hushållning.

I Kungsörs kommuns mål och budget redovisas koncernens investeringsplaner och lånebehov på en övergripande nivå och det ska beslutas om finansiella mål för koncernen som helhet. I årsredovisningen följs bolagens ekonomi och verksamhet upp i förhållande till uppsatta mål och avkastningskrav.

Reservering till RER

Reservering till RER för göras år då resultatet så medger och då det anses bidra till en god ekonomisk hushållning. Det skulle till exempel kunna handla om att täcka planerade kostnader ett enskilt år på grund av omstrukturering, så som kostnader för nedskrivning eller rivning som en konsekvens av volymförändringar i verksamheterna. Det skulle även kunna handla om enskilda kostnader som är förknippade med strategiska prioriteringar som gynnar befolkningstillväxt, exempelvis enskilda insatser i samband med exploatering av mark.

Detta innebär att kommunen gör en reservering till RER med högst det belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjustering som överstiger

- en procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, eller
- två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Vid uträkning av avsättningen utgör balanskravsresultatet, som det definieras i Lag om kommunal redovisning, grund för beräkningen.

Kungsörs kommuns lokala tillämpning innebär att avsättningen till RER får vara maximalt fem procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Disposition från RER eller RUR

Medel från RER får användas för att täcka hela eller delar av ett negativt balanskravsresultat. Disposition från RUR får ske på motsvarande grunder men bara fram till och med bokslut 2033.

Varken RER eller RUR får användas för att långsiktigt driva den löpande verksamheten med underskott. Både RER och RUR är delar av eget kapital och disponering innebär att den finansiella ställningen försämras. RUR är dock inte lika flexibelt som RER i det att RUR bara får användas om skatteunderlagsutvecklingen det aktuella året understiger den genomsnittliga.

Kungsörs kommuns lokala tillämpning av RER och RUR innebär att:

- RER och RUR kan användas om det uppstår svårigheter att uppfylla balanskravet på ett ansvarsfullt sätt på grund av hastiga förändringar i de ekonomiska förutsättningarna mellan åren.
- RUR bara får användas om förändringen av årets underliggande skatteunderlag understiger det genomsnittliga i enlighet med SKR:s uttalanden i cirkulär.
- RER och RUR bara får disponeras två år i rad (något av dem).
- Maximalt 70 procent av den ursprungliga avsättningen till RER eller RUR får nyttjas ett enskilt år.
- Disposition från RER eller RUR inte får förekomma i syfte att sänka skattesatsen.

Synnerliga skäl för att inte återställa ett negativt balanskravsresultat

Utöver möjligheten att disponera RER eller RUR finns det i lagstiftningen en undantagsmöjlighet vid synnerliga skäl för att inte behöva återställa ett negativt balanskravsresultat. Enligt förarbetena (prop. 2022/23:119) ska undantaget användas restriktivt.

Enligt Kungsörs kommuns lokala tillämpning måste det vid åberopande av synnerliga skäl på grund av en stark finansiell ställning, konstateras att det med hänsyn taget till den samlade ekonomin i hela kommunkoncernen finns ett eget kapital med realiserbara tillgångar av den omfattningen att det överstiger rimliga krav på finansiell handlingsberedskap. I övrigt finns det möjlighet att utnyttja RER eller RUR.